

en för den ekumeniska tankens förverkligande;

rent personligt i knytande av vänskapsband, vilkas sammanhållande kraft sträcker sina verkningar långt utöver det egna jagets tränga gränser.

När Engelbrektskyrkans kör på Dresdens station var färdig att återvända till Sverige, överlämnade rektorn vid Kreuzschule till körens dirigent en medalj i brons, den högsta utmärkelse, som vid skolan utdelas. Å ena sidan stå orden: »Arti, litteris, humanitati»: det var det konstnärliga resultatet, som erhöll sin belöning; å den andra: »Schola crucis, schola lucis»: det var vägen till målets ernående. Vid striden om livets högsta värden är offrets väg den, som för till målet; det gäller nationer, det gäller individer. Det gäller den dagliga gärningen, ty det är dock innerst i den, som

livets högsta värden uppnås. Troheten i kallelsen bestämmer livsresultatet.

Kören lyckades i sin uppgift. Den har fått något att förvalta. Må den gå in under sin kallelse till välsignelse för hela vårt land, hela vår evangeliska kyrka, hela kristenheten.

Det torde ej vara ur vägen att här omnämna, att inom utställningen finnes en avdelning för evangelisk kyrkomusik, som innehåller kyrkomusikaliska skrifter från reformationen till nutiden. Man finner här bl. a. originalet till J. S. Bachs Kreuzstabskantat. I en monter har Brönners tryckeri i Frankfurt a. M. framställt tillblivelsen av Frankfurts nya evangeliska sångbok av år 1927.

Avdelningen har för sin tillkomst att tacka Pfarrer R. Wallaus uppoffrande arbete.

Martin Fornander.

Recensionier.

Julius Smend: Vorträge und Aufsätze zur Liturgik, Hymnologie und Kirchenmusik (184 sid.). Bertelsmanns förlag, Gütersloh, 1925.

Denna samling av uppsatser och föredrag, som utkom för knappt två år sedan såsom hyllning till Arnold Mendelssohns 70-årsdag, har ett aktuellt intresse. Ej blott därför att författaren, förutvarande professorn vid Münsters universitet, Julius Smend, i höst för första gången, och vid uppnådda 75 års ålder, besöker vårt land, där han dels håller föredrag vid kyrkosångsmötet i Linköping, dels också kallats att föreläsa i Uppsala, Stockholm och Lund, utan också därför, att man av densamma får ett livligt intryck av aktuella liturgiska, hymnologiska och kyrkomusikaliska frågor i reformationens moderland, frågor, som i många delar äro lika aktuella hos oss.

En beundransvärd sinnets och andens spänstighet är Smends signatur. Han ser med kloka och goda ögon på det unga släktet, som växer upp omkring honom. Han ger gärna rättvisa åt det goda nya, och när han finner skäl till kritik, sker hans uppgörelse på ett uppfriskande sätt. Med en välgörande humor kan han gå till rätta med allt det, som kan tolereras tydligtvis också i tyska kyrkor under namn av kyrkomusik. Men å andra sidan avvisar han de stränga dogmatiker, som godtaga allenast Eccard, Praetorius och Palestrina. För en svensk är hans avvisande hållning gent emot den senare

svårfattlig. Han vill ej bevisa Palestrina gästvänskap i våra gudshus lika litet som de världsliga tonkonstnärerna, ty: »Han är icke ande av vår ande». Icke heller den gregorianska sången tillerkänner han verklig betydelse för den evangeliska gudstjänsten.

Men när talet kommer på den evangeliska koralen, och ännu mer kanske när det föres in på kapitlet om Bach och den bach'ska koralen, då blir hans hjärta brinnande och hans ord tändande. I den evangeliska koralen ser han måttstocken för den evangeliska musiken över huvud. Och med den evangeliska koralen menar han då främst den klassiska kyrkovisan från 15- och 1600-talen. Allt, som passar i stycke med den, som håller sig på samma höjdläge, som har del i dess kraft, värdighet, enkelhet, folklighet, det har hemortsrätt i kyrkorummets och vid kyrkofesten.

Det är klart, att Smend, som sedan långt tillbaka stått som en av det tyska kyrkosångsförbundets ledare, i sitt hjärta har en särskild plats för kyrkokören; om den och dess arbete talar han uppfordrande och gripande ord.

Vad här har nämnts, vill ingalunda vara ett försök att ge rättvisa åt den stora rikedom av tankar och uppslag, som rymmes i Smends samling av föredrag. Men må det sagda vara nog för att väcka lust att lära känna Smend. Det är en förnöjelse att befinna sig i hans sällskap.

A. A.

Anslag för Kyrkans vapenhus och sakristia samt för kyrkogården. 5 typer, utgivna av Sv. Kyrkans Diakonistyrrelse. Pris 75 öre. Även inramade i olika prislägen.

Det är en trist och bedrövlig anblick att träda in i kyrkans förrum och finna det besatt med allehanda anslag och tillkännagivanden. Kommer så kanske därtill, att anslagen äro solkiga, skamfilade, då känner man sig allt annat än upplyft och skyndar helst förbi så fort som möjligt. Klart borde vara, att även i vapenhuset intet annat än det, som hör Guds hus till, borde finnas anslaget.

Ett bedrövligt vittnesmål om bristande sinne för det passande och om obehaktskap med verkligt kyrkoskick är det mångenstädes betygade behovet av anslagna uppmaningar till aktgivande på kyrkorummets helgd. Då nu så tyvärr är fallet, kan man endast glädjas över att Diakonistyrrelsens förlag gått i författning om att tillhandahålla sådana anslag, vilka, såväl i fråga om uppmaningarnas stilisering som ock i fråga om utförande, hålla måttet. Anslagen äro tryckta i folioformat, med en enkel, tilltalande och värdig utsmyckning samt med en klar och tydlig stil. Det sista ett oeftergivligt villkor, då anslaget skall kunna läsas även på något avstånd. Beträffande formuleringen torde det vara psykologiskt riktigt att göra den så fåordig som möj-

ligt, så att både den brådskande turisten och kyrkofolket verkligen kunna väntas ge sig tid att ta del av innehållet i dess helhet. I detta avseende synes mig anslaget n:r 2 för vapenhuset samt anslaget för kyrkogården allra bäst. Kort och koncist säges, vad som skall sägas. Där emot misstänker jag, att anslaget n:r 1 (som är ett avtryck av den vackra kyrkopsalmen 528 versarna 2—4) skulle genom sin längd avskräcka turisten, och kyrkofolket skall fostras att göra sin andakt icke i vapenhuset men inne i kyrkorummet.

Man vill gärna önska, att dessa vackra och värdiga anslag, som äro avsedda för dem som kommo till kyrkorummet i ett eller annat ärende, må kunna vara en hjälp till att skapa fram och föröka känslan av respekt för helgedomen och fostra fram en sådan kyrklig takt och sed, att anslagen bli överflödiga.

Men då måste först och främst anslaget för sakristian göras överflödigt. Det är ett dåligt betyg för Kyrkans tjänare och främst för prästerna, att en tryckt maning med erinran om att i sakristian höves stillhet och allvar, skall anses behöflig. Beklagligtvis måste erkännas, att erinran mångenstädes är befogad. Tyvärr måste man misstänka, att inte ens ett bevakande anslag skulle kunna utdriva pratsjukans andar, där de en gång fått slippa in. A. A.

Meddelanden.

Kyrkosångsmötet i Linköping. Lokalbestyrelsen för kyrkosångsmötet har utsänt inbjudningar till ett antal föreningar och organisationer inom grannländerna att låta sig vid mötet representeras. Dessa äro i Danmark: Dansk Organist- og Kantorsforening, Dansk Organist- og Kantorsamfund av 1905 samt Dansk Kirkesang; i Norge: Norges Organistforening samt Bergens Kirkemusikforening; i Finland: Finlands kyrkas Kantors- och Orgelnistforening, Centralförbundet för Finlands kyrkas församlingsarbete och Centralförbundet för svenskt församlingsarbete i Finland.

Det sistnämnda förbundet har till sin representant utsett kyrkoherden i Helsingfors norra svenska församling, fil. dr. Gösta Mollis Mellberg, vilken även kommer att predika vid den aftonandakt, som anordnas på söndagens afton i Domkyrkan, då också Norrköpings S:t Olai kyrkokör sjunger Cederwalls Det är en kostelig ting att tacka Herren.

Till komplettering av meddelandena i förra numret om programmet för kyrkosångsmötet må här meddelas, att på fredagens afton inbjuder Linköpings stifts kyrkosångsförbund de närvarande ledarna för körer, som äro anslutna till Sveriges Kyrkosångsförbund, till ett samkväm å Frimurarehotellet. Vid samkvämet kommer även tillfälle att ges till samtal över angelägenheter, som röra förbundets arbete.

Vid lördagens konsert i S:t Larskyrkan, ägnad åt kompositioner från tiden före Bach, sjunger Strängnäs stifts kyrkosångarförbund sina tre separata hymner av Vittoria, Isaac och Ducis. I orgelprogrammet har den ändringen vidtagits, att Gabrielis Ricercare utbytes mot hans Canzona.

Rikskören kommer att dirigeras av musikdirektören H. Cederwall, Norrköping, vid lördagens konsert och av domkyrkoorganist H. Lindqvist, Västerås, vid söndagens middagskonsert. Engelbrekts kyr-